

บทที่ 6

ยุโรปตั้งแต่ปี ค.ศ. 1848

การปฏิวัติที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศสมักจะส่งผลกระทบและเป็นแบบอย่างที่ทำให้เกิดการปฏิวัติขึ้นในดินแดนส่วนอื่นๆ ของยุโรป ดังคำพูดของแมคเทออร์นิกที่กล่าวว่า

"WHEN FRANCE SNEEZES, EUROPE CATCHES COLD"

การปฏิวัติฝรั่งเศสที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1848 ได้ส่งผลกระทบติดตามมาต่อดินแดนส่วนอื่นๆ ของยุโรปเช่นเดียวกับการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในสองครั้งที่ผ่านมา จะมีเพียงการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในแหลมอิตาลี ในปี ค.ศ. 1848 ถือเป็นปฏิวัติที่เกิดขึ้นก่อนการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศสในปีเดียวกัน

การปฏิวัติที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1848 เป็นผลมาจากอิทธิพลของอุดมคติประชาธิปไตยและลัทธิชาตินิยม ซึ่งได้ขยายตัวเข้าไปในประเทศต่างๆ จนก่อให้เกิดปฏิกิริยาที่ปรากฏออกมาในลักษณะต่างกัน เช่น ในประเทศฝรั่งเศสที่ได้มีการรวมชาติ (NATION - STATE) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว การปฏิวัติมีจุดมุ่งหมายในการเรียกร้องให้มีการปกครองในระบอบรัฐธรรมนูญเสรีนิยม ส่วนภายในดินแดนที่ยังคงแตกแยกไม่สามารถรวมตัวเป็นชาติรัฐดังเช่นดินแดนในแหลมอิตาลีและในดินแดนเยอรมนี การปฏิวัติมีจุดมุ่งหมายในการรวมชาติเข้าด้วยกัน

การปฏิวัติที่เกิดขึ้นในแหลมอิตาลีในปี ค.ศ. 1848

ภายหลังจากความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติในปี ค.ศ. 1830 แล้ว ความเคลื่อนไหวของขบวนการเสรีนิยมก็ค่อยๆ เพิ่มบทบาทขึ้น โดยเฉพาะในปี ค.ศ. 1848 เมื่อสันตะปาปาไพอัสที่ 9 (PIUS IX) ผู้นิยมในหลักการเสรีนิยมขึ้นดำรงตำแหน่งสันตะปาปาพระองค์ทรงประกาศให้เสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์และทรงประกาศนิรโทษกรรมแก่นักโทษการเมืองจนทำให้พระองค์กลายเป็นวีรบุรุษของพวกเขาเสรีนิยมในแหลมอิตาลี แมคเทออร์นิกถึงกับกล่าวว่า

¹น้ำเงิน บุญเยี่ยม, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1914 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523), หน้า 128.

"เราเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับทุกสิ่งทุกอย่าง นอกจากสันตะปาปาที่เป็นนักเสรีนิยมบัดนี้ได้มีขึ้นมาองค์หนึ่งแล้ว อนาคตจะเป็นอย่างไรไม่มีใครบอกถูก"

จุดระเบิดของการปฏิวัติปี ค.ศ. 1848

การปฏิวัติปี ค.ศ. 1848 เกิดขึ้นครั้งแรกในเดือนมกราคม ค.ศ. 1848 เมื่อประชาชนในเมืองพาเลอร์โม (PALERMO) ในเกาะซิซิลี (SICILY) ได้ลุกฮือขึ้นต่อต้านการปกครองในระบอบทรราชของพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 2 (FERDINAND II, BOMBA) แห่งอาณาจักรเนเปิลส์และซิซิลี (KINGDOM OF THE TWO SICILIES) เพื่อเรียกร้องให้มีการพระราชทานรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ การปฏิวัติได้ขยายตัวเข้าไปในเนเปิลส์ และด้วยความหวาดกลัวพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 2 จึงพระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนในอาณาจักรเนเปิลส์และซิซิลีในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1848 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอาณาจักรเนเปิลส์และซิซิลีทำให้แกรนด์ดยุกแห่งทัสคานี (GRAND DUKE OF TUSCANY) พระเจ้าซาลส์ อัลเบิร์ต (CHARLES ALBERT) แห่งอาณาจักรซาร์ดิเนีย (SARDINIA) และสันตะปาปาไพอัสที่ 9 ต้องหันมาปฏิบัติตามการกระทำของพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 2 เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้ายขึ้นภายในดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครอง

การขับไล่อำนาจของออสเตรียออกจากมิลาน

เมื่อข่าวการปลดแมตเตอริโคออกจากตำแหน่งในวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ. 1848 แพร่เข้าไปในมิลาน แคทตานิโอ (CATTANEO) วีรบุรุษชาวมิลานจึงรวบรวมกำลังขับไล่กองทัพออสเตรียภายใต้การนำของนายพลราเดตสกี (RADETSKY) ผู้บัญชาการทหารออสเตรียประจำอิตาลี ออกจากแคว้นลอมบาร์ดี (LOMBARDY) จนประสบความสำเร็จ และได้กลายมาเป็นแรงกระตุ้นให้รัฐอื่นๆ ในแหลมอิตาลีปฏิบัติตาม ทำให้เกิดแนวโน้มของการสิ้นสุดอำนาจของราชวงศ์แฮปส์เบิร์กในแหลมอิตาลี

¹ ประเสริฐ เรืองสกุล, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1971 (พิมพ์ครั้งที่ 5; กรุงเทพฯ : พิศมัย, 2522), หน้า 99.

สงครามระหว่างชาร์ดิเนียกับออสเตรีย

ภายในแคว้นเวเนทีย ได้มีการสถาปนาการปกครองในระบบสาธารณรัฐขึ้นในวันที่ 22 มีนาคม ค.ศ. 1848 ภายใต้การนำของเดเนียล มานิน (DANIEL MANIN) ส่วนในแคว้นปาร์มาและโมดีนาได้มีการรวมกำลังกันเพื่อขับไล่อำนาจของกองทหารออสเตรีย หลังจากนั้นจึงจัดให้มีการลงประชามติ (PLEBISCITE) ให้รวมแคว้นทั้งสองเข้ากับอาณาจักรชาร์ดิเนีย พระเจ้าซาลส์ อัลเบิร์ต จึงทรงประกาศสงครามกับออสเตรีย ต่อมาในเดือนเมษายน ค.ศ. 1848 สันตะปาปาไพอัสที่ 9 จึงส่งกองทหารไปสมทบกับกองทัพชาร์ดิเนีย จนมีผลทำให้กองทัพชาร์ดิเนียได้รับชัยชนะเหนือกองทัพออสเตรียที่สมรภูมิโกอีโต (GOITO) ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1848

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1848 รัฐบาลออสเตรียตัดสินใจที่จะสละแคว้นลอมบาร์ดีและเตรียมตัวขอเจรจาเพื่อทำสนธิสัญญาสงบศึก แต่นายพลราเดทสกี ไม่ยินยอมและได้เรียกร้องไปยังรัฐบาลที่กรุงเวียนนาให้หันกลับมาทำสงครามครั้งใหม่

ในวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ. 1848 กองทัพออสเตรียภายใต้การนำของนายพลราเดทสกี ได้รับชัยชนะเหนือกองทัพชาร์ดิเนียที่สมรภูมิกัสทอซซา (CUSTOZZA) พระเจ้าซาลส์ อัลเบิร์ต ต้องขอทำสัญญาพักรบ (ARMISTICE) กับออสเตรีย ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1848 ซึ่งมีผลทำให้ มิลาน ลอมบาร์ดี โมดีนาและปาร์มา ต้องกลับไปอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์แซปส์เบิร์กอีกครั้ง

ภายในอาณาจักรเนเป็ลส์และซิซิลี พระเจ้าเฟอर्डินานด์ที่ 2 ทรงสามารถปราบปรามขบวนการเสรีนิยมได้เป็นผลสำเร็จ ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1848 โดยได้รับความช่วยเหลือจากกองทหารรับจ้างชาวสวิส (SWISS MERCENARIES) อีกหนึ่งปีต่อมาพระองค์ก็สามารถยึดซิซิลีให้กลับเข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจได้สำเร็จ

ภายในรัฐสันตะปาปา สันตะปาปาไพอัสที่ 9 หลังจากที่ได้ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญและได้ทรงแต่งตั้ง รอสซี (ROSSI) ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ปรากฏว่าในเวลาต่อมา รอสซีถูกลอบสังหารจนเสียชีวิตไปในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1848 สันตะปาปาไพอัส ที่ 9 จึงทรงเลิกสมณโยบายเสรีนิยม และได้เสด็จลี้ภัยไปอยู่ที่เมืองเกตตา (GAETA) ภายใต้การคุ้มครองของพระเจ้าเฟอर्डินานด์ที่ 2 แห่งอาณาจักรเนเป็ลส์และซิซิลี

สันตะปาปาไพอัสที่ 9

สาธารณรัฐโรมัน (ROMAN REPUBLIC)

ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1849 การ์ิบอลดี (GARIBALDI) และ แมซซินี (MAZZINI) ได้เดินทางมายังกรุงโรมและสถาปนาสาธารณรัฐโรมันขึ้นโดยมีแมซซินีเป็นผู้นำต้นตะปาปาไพอัสที่ 9 จึงทรงขอความช่วยเหลือไปยังประเทศมหาอำนาจ หลุยส์ นโปเลียน ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐที่ 2 ของฝรั่งเศส จึงส่งกองทหารฝรั่งเศสเข้าไปยังกรุงโรม โดยหวังผลทางการเมืองเพื่อเป็นการเอาใจพวกคาทอลิกในฝรั่งเศส กองทหารฝรั่งเศสได้รับการต่อต้านอย่างทรหดจากกองทหารอาสาสมัครภายใต้การนำของการ์ิบอลดี แต่ในที่สุดสาธารณรัฐโรมันก็ต้องยอมแพ้ในวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 1849 การ์ิบอลดีต้องลี้ภัยไปอยู่ต่างประเทศ

ออสเตรียยึดครองเวเนเทีย

ความพ่ายแพ้ของสาธารณรัฐโรมันเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกับการที่กองทัพออสเตรียสามารถยึดแคว้นเวเนเทียกลับคืนมาได้ในวันที่ 28 สิงหาคม ค.ศ. 1848 นอกจากนี้ กองทัพออสเตรียยังสามารถทำลายขบวนการเสรีนิยมลงได้ในแคว้นทัสคานี การปฏิวัติเสรีนิยมที่เกิดขึ้นภายในแหลมอิตาลีในระหว่างปี ค.ศ. 1848-1849 มีอันต้องสลายตัวไปเพราะขาดผู้นำที่ดี ขาดความเป็นเอกภาพและขาดกองทัพที่เข้มแข็ง³

ฝรั่งเศสภายหลังการปฏิวัติปี ค.ศ. 1848

ภายหลังการสละราชบัลลังก์ของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1848 แล้ว กลุ่มสาธารณรัฐนิยมสายกลาง (MODERATE REPUBLICANS) และกลุ่มสังคมนิยม (SOCIALISTS) ซึ่งร่วมเป็นพันธมิตรเพื่อโค่นอำนาจของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ได้ร่วมมือกันจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราว (PROVISIONAL GOVERNMENT) ขึ้นที่กรุงปารีส ภายใต้การนำของ ลามาร์แตง (ALPHONSE LAMARTINE) ผู้นำกลุ่มสาธารณรัฐนิยมสายกลาง โดยมีสมาชิกกลุ่มสังคมนิยมที่สำคัญ เช่น หลุยส์ บล็อง (LOUIS BLANC) และ อัลเบิร์ต (ALBERT) เข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาล

³Paul Bernstein and Robert W. Green, *History of Civilization : Since 1648* (Vol. II, New Jersey : Rowman & Allanheld, 1976), PP.166-168.

การปฏิวัติปี ค.ศ. 1848 ถือเป็นวัฏจักรของการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศส การปฏิวัติปี ค.ศ. 1789 เป็นการล้มการปกครองในระบอบเก่า การปฏิวัติปี ค.ศ. 1830 เป็นการต่อต้านอภิสิทธิ์ของกลุ่มชนชั้นสูง ส่วนการปฏิวัติในปี ค.ศ. 1848 เป็นการปฏิวัติเพื่อต่อต้านอำนาจรัฐบาลของกลุ่มชนชั้นกลาง เพื่อมอบสิทธิในการเลือกตั้งให้แก่ประชาชนชายที่บรรลุนิติภาวะ เท่ากับเป็นการกระจายอำนาจทางการเมืองมาสู่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

โรงงานแห่งชาติ

โรงงานแห่งชาติ (NATIONAL WORKSHOPS)

ปัญหาเฉพาะหน้าที่รัฐบาลชั่วคราวต้องเผชิญคือปัญหาการว่างงาน หลุยส์ บล็องได้เสนอความคิดในการแก้ไขปัญหากรมกรไว้ในหนังสือ ORGANIZATION OF LABOR ซึ่งจัดพิมพ์ในปี ค.ศ. 1839 โดยมีสาระสำคัญคือ ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้ทำงาน (RIGHT TO WORK) รัฐต้องประกันสิทธิดังกล่าวแก่ประชาชน ความคิดดังกล่าวได้สร้างลัทธิสังคมนิยมในทางปฏิบัติให้แก่ประเทศฝรั่งเศส ทฤษฎีของหลุยส์ บล็อง ถูกใช้เป็นข้ออ้างในการทดลองเปิด โรงงานแห่งชาติ ขึ้นในกรุงปารีส เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงาน แต่หลุยส์ บล็อง ก็ไม่เห็นด้วยกับวิธีการนี้ เพราะวิธีการดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดลักษณะของรัฐสังคมนิยม แต่จะเป็นการใช้อำนาจบังคับให้การผลิตและการบริหารให้ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของสหภาพกรรมกร¹ บล็องคิดว่ารัฐควรเป็นผู้จัดการหาทุนโดยปล่อยให้การควบคุมการผลิตเป็นหน้าที่ของกรรมกร

¹ สมใจ ไพโรจน์ธีระวิรัช, ประวัติศาสตร์ฝรั่งเศสสมัยใหม่ (กรุงเทพฯ : ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2524), หน้า 112.

การตั้งโรงงานแห่งชาติของรัฐบาลชั่วคราวได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี แต่โรงงานแห่งชาติก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการว่างงานให้ยุติลงได้ ฝรั่งเศสยังมีคนว่างงานอยู่เกือบทั่วประเทศ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1848 พวกกรรมกรที่ว่างงานได้เดินทางมาชุมนุมกันที่กรุงปารีสเพื่อล้มรัฐบาลชั่วคราว แต่เหตุการณ์ก็ยุติลงได้ด้วยดีโดยการจัดการ ของหลุยส์ บล็อง หลังจากนั้นรัฐบาลชั่วคราวจึงจัดให้มีการเลือกตั้ง สภาแห่งชาติ (NATIONAL ASSEMBLY) ขึ้นในเดือนเมษายน ค.ศ. 1848

การยุบโรงงานแห่งชาติ

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า กลุ่มสาธารณรัฐนิยมสายกลางได้รับชัยชนะด้วยคะแนนเสียงท่วมท้น ส่วนกลุ่มหัวรุนแรงได้รับคะแนนเสียงไม่ถึง 100 ที่นั่ง ส่วนที่เหลือเป็นคะแนนของกลุ่มนิยมกษัตริย์ ผลจากการเลือกตั้งทำให้พวกกรรมกรและกลุ่มสังคมนิยมเกิดความหัวนวิตกเพราะรัฐบาลชุดใหม่ไม่มีสมาชิกของกลุ่มสังคมนิยมได้รับเชิญให้เข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาล เมื่อมีการเปิดประชุมสภาแห่งชาติขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1848 ผู้จนชาวปารีสได้เดินขบวนบุกเข้าไปในที่ประชุมสภาแห่งชาติ แต่รัฐบาลก็สามารถปราบปรามการจลาจลที่เกิดขึ้นได้สำเร็จ ผลที่เกิดขึ้นตามมาคือการร่วมเป็นพันธมิตรกันระหว่างกลุ่มสาธารณรัฐนิยมสายกลางกับกลุ่มนิยมกษัตริย์ภายในสภาแห่งชาติ โดยทั้งสองกลุ่มได้ร่วมมือกันยุบโรงงานแห่งชาติไปในที่สุด การยุบโรงงานแห่งชาติได้สร้างความผิดหวังให้แก่กลุ่มกรรมกร

JUNE DAYS

การจลาจลได้เกิดขึ้นอีกครั้งในกรุงปารีสโดยกลุ่มกรรมกรในระหว่างวันที่ 23-26 มิถุนายน ค.ศ. 1848 ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามของ JUNE DAYS ถือเป็น การต่อสู้บนท้องถนนที่นองเลือดมากที่สุดที่เกิดขึ้นอีกครั้งในฝรั่งเศส กองทหารภายใต้การนำของนายพลคาแวย์ค (CAVAIGNAC) ผู้มีฉายาว่า THE BUTCHER ได้รับคำสั่งให้เข้าปราบปรามการจลาจลที่เกิดขึ้น ในที่สุดรัฐบาลก็สามารถปราบปรามการจลาจลลงได้อย่างราบคาบ พวกกรรมกรเป็นฝ่ายพ่ายแพ้อย่างขมขื่น มีผู้เสียชีวิตจากการจลาจลที่เกิดขึ้นในครั้งนี้อยู่ประมาณ 10,000 คน และมีผู้ถูกจับกุมอีกประมาณ 6,000 คน ซึ่งได้ถูกส่งไปคุมขังยังแอลจีเรีย (ALGERIA) ในแอฟริกาเหนือ นายพลคาแวย์ค ได้รับมอบอำนาจอย่างเต็มที่ในการกวาดล้างกลุ่มผู้ก่อการจลาจลที่ยังหลงเหลืออยู่ หนังสือพิมพ์ของกลุ่มหัวรุนแรงและสมาคมลับต่างๆ ได้ถูกสั่งปิด

รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1848

ในขณะเดียวกันสภาแห่งชาติได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับสาธารณรัฐนิยมในวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1848 โดยกำหนดให้สภานิติบัญญัติมีเพียงสภาเดียว สมาชิกสภานิติบัญญัติได้มาจากการเลือกตั้งทุก ๆ 3 ปี มีจำนวนทั้งหมด 750 คน การเลือกตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้สิทธิแก่ประชาชนชายที่บรรลุนิติภาวะ (MANHOOD SUFFRAGE) และกำหนดให้ประธานาธิบดีมีตำแหน่งเป็นประมุขของประเทศโดยได้มาจากการเลือกตั้ง และให้อยู่ในตำแหน่งได้วาระละ 4 ปี โดยจะไม่มีสิทธิขอสมัครเข้ารับเลือกตั้งในสมัยต่อมา ประธานาธิบดีจะเป็น ผู้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีและดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดด้วยในเวลาเดียวกัน ดังนั้น จึงทำให้ประธานาธิบดีกลายเป็นผู้มีอำนาจมากที่สุดในเวลานั้น

หลุยส์ นโปเลียน (LOUIS NAPOLEON)

ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1848 ได้สร้างความโกรธแค้นต่อรัฐบาลโดยเฉพาะภายในกรุงปารีส ในดินแดนส่วนอื่น ๆ ต่างก็เกรงกลัวความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากอิทธิพลของลัทธิสังคมนิยม ชาวฝรั่งเศสเริ่มมองหาวีรบุรุษผู้ที่จะมากอบกู้สถานการณ์ของประเทศให้เข้ามาสู่สภาวะปกติ ผลการเลือกตั้งที่ถูกจัดขึ้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1848 ปรากฏว่า หลุยส์ นโปเลียน ผู้มีศักดิ์เป็นหลานของจักรพรรดินโปเลียนที่ 1 ได้รับการเลือกตั้งให้ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีตามความคาดหมาย โดยได้รับคะแนนเสียงกึ่งห่าง นายพลคาอวยัค ซึ่งเป็นคู่แข่งคนสำคัญเป็นจำนวนมาก

ชัยชนะที่ได้รับก็เนื่องมาจาก หลุยส์ นโปเลียน เป็นความหวังของพวกชาวนาในชนบทและกลุ่มชนชั้นกลาง ซึ่งคิดว่า หลุยส์ นโปเลียนจะเป็นผู้ที่สามารถนำเอาความสงบสุขกลับคืนสู่สังคมของฝรั่งเศส นอกจากนี้ ตำแหน่งอันยิ่งใหญ่ของจักรพรรดินโปเลียนที่ 1 ยังเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างบารมีให้แก่ หลุยส์ นโปเลียน ภายหลังจากที่ฝรั่งเศสต้องตกอยู่ในสมัยแห่งความเขื่องซึ่มมานานถึงสองทศวรรษ นอกจากนี้หลุยส์ นโปเลียน ยังได้รับเสียงสนับสนุนจากพวกคาทอลิก นายธนาคารและกลุ่มกรรมกร⁵

⁵Denis Richards, *Modern Europe 1789-1945* (5th ed; London : William Clowes and Sons Ltd., 1967), PP.98-100.

นโปเลียนที่ 3

สาธารณรัฐที่ 2 (SECOND REPUBLIC ค.ศ. 1848-1852)

การเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติ (LEGISLATIVE ASSEMBLY) ในเดือน พฤษภาคม ค.ศ. 1849 ฝ่ายอนุรักษนิยม ซึ่งรวมกันเป็นที่รู้จักกันในนามของกลุ่มระเบียบ (PARTY OF ORDER) ประกอบไปด้วยกลุ่มออร์เลองส์ (ORLEANISTS) กลุ่มบูร์บองส์ (BOURBONS) กลุ่มนิยมโบนาปาร์ต พวกคาซอลิกและกลุ่มสาธารณรัฐนิยมสายกลาง ได้รับการเลือกตั้งจำนวน 500 คน กลุ่มสาธารณรัฐนิยมของนายพลคาเวย์คได้รับการเลือกตั้งจำนวน 70 คนและกลุ่มสังคมนิยมได้รับการเลือกตั้งเข้ามาถึง 180 คน^๑

วิธีการดำเนินการปกครองของประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน

ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ได้ดำเนินนโยบายลอยตัวออกจากความขัดแย้งของกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสภานิติบัญญัติ ดังเช่นกรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มออร์เลองส์กับกลุ่มบูร์บองส์ โดยทำตัวเสมือนเป็นตัวแทนของชาวฝรั่งเศสทั้งมวลอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ได้ออกตระเวนเพื่อหาเสียงสนับสนุนให้กับตนเองไปทั่วประเทศฝรั่งเศส ทั้งยังวางตนเป็นผู้พิทักษ์ความสงบสุขให้แก่ชาวฝรั่งเศส จึงทำให้ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียนได้รับความนิยมจากประชาชนจำนวนมาก

^๑ตมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์, ประวัติศาสตร์ฝรั่งเศสสมัยใหม่, หน้าเดิม.

ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ยังได้รับการสนับสนุนจากพวกคาทอลิกโดยเฉพาะ ภายหลังจากที่ได้ส่งทหารฝรั่งเศสเข้าไปปราบปรามสาธารณรัฐโรมัน ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของแมชซีนีและการิบอลดี จนสามารถฟื้นฟูอำนาจของสันตะปาปาไพอัสที่ 9 ขึ้นมาใหม่ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1849 ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียนยังเพิ่มอำนาจให้แก่ศาสนจักรในฝรั่งเศสโดยการเปิดโอกาสให้พระเจ้ามาบิบบาททางการศึกษาเพิ่มขึ้นโดยการออกกฎหมาย FALLOUX LAW ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1850

การกำจัดอิทธิพลกลุ่มสาธารณรัฐนิยมและกลุ่มสังคมนิยม

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1850 ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ได้เปลี่ยนกฎหมายเลือกตั้งเพื่อกำจัดอิทธิพลกลุ่มสาธารณรัฐนิยมและกลุ่มสังคมนิยม โดยการตัดสิทธิการลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะกลุ่มกรรมกรและผู้ที่เคยถูกศาลตัดสินลงโทษ ทำให้ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งมีจำนวนลดลงถึง 1 ใน 3 ของผู้มีสิทธิเดิม

ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ยังได้รับคะแนนนิยมจากพวกชาวนาและกลุ่มชนชั้นกลางโดยการโฆษณาชวนเชื่อที่ว่าเขาเป็นบุคคลเพียงคนเดียวที่สามารถนำความสงบสุขกลับคืนสู่สังคมฝรั่งเศส ในเวลาต่อมาได้มีการปรับคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีชุดใหม่จะเป็นกลุ่มบุคคลผู้ยอมอุทิศตนให้อยู่ภายใต้อำนาจของประธานาธิบดีแต่เพียงผู้เดียว

การแก้ไขรัฐธรรมนูญ

เมื่อประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน แนใจว่าตนเองได้รับการสนับสนุนจากทางกองทัพแล้ว จึงขอแก้ไขรัฐธรรมนูญให้ประธานาธิบดีสามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้เป็นเวลาสองสมัย เมื่อได้รับการปฏิเสธจากสภานิติบัญญัติ ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน จึงตัดสินใจทำการรัฐประหาร (COUP D'ETAT) ในวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 1851 การทำรัฐประหารประสบผลสำเร็จในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1851 ซึ่งถือเป็นวันครบรอบปีที่จักรพรรดินโปเลียนที่ 1 ได้รับชัยชนะที่สมรภูมิมอสเตอร์ทซ์ ในปี ค.ศ. 1805 ผลที่ติดตามมาคือสภาถูกยุบ การก่อความวุ่นวายที่เกิดขึ้นทั้งในกรุงปารีสและในจังหวัดต่างๆ ถูกปราบปรามลงอย่างราบคาบ มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นประมาณ 500 คน มีผู้ถูกจับประมาณ 27,000 คน และถูกเนรเทศประมาณ 10,000 คน ในวันที่ 21 ธันวาคม

ค.ศ. 1851 ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ได้จัดให้มีการลงประชามติเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ผลปรากฏว่าประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนประมาณ 7,400,000 เสียงสนับสนุนให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ คะแนนเสียงต่อต้านมีประมาณ 6,000 เสียง

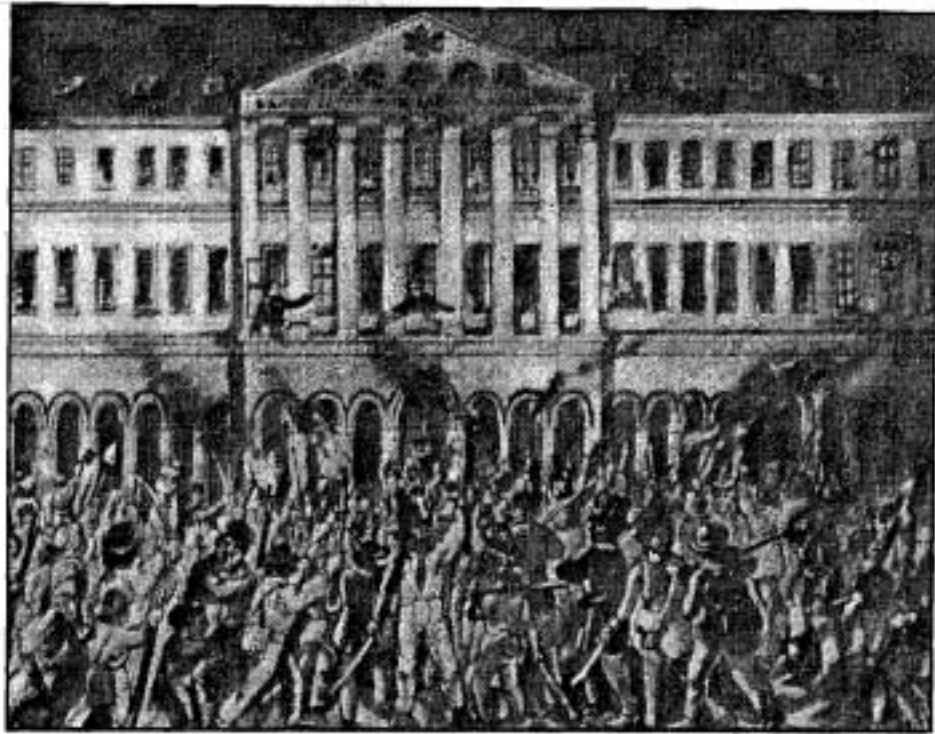
จักรวรรดิที่ 2 (SECOND EMPIRE ค.ศ. 1852-1870)

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีการประกาศใช้ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1852 โดยกำหนดให้ประธานาธิบดีอยู่ในตำแหน่งเป็นเวลา 10 ปี และมีอำนาจควบคุมการบริหารทั้งหมดจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประธานาธิบดีมีอำนาจเสมือนเป็นผู้เผด็จการ หลังจากนั้น ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ได้ออกตระเวนหาเสียงให้กับตนเองไปตามจังหวัดต่างๆ และเริ่มนโยบายเอาใจประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศโดยการเพิ่มค่าแรงให้แก่พวกกรรมกรและเพิ่มเงินเดือนให้กับพวกข้าราชการ นอกจากนี้เศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1852 ประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน จึงจัดให้มีการลงประชามติเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้หลุยส์ นโปเลียน เปลี่ยนสถานะภาพมาเป็นจักรพรรดิ โดยได้รับเสียงสนับสนุนถึง 7,800,000 เสียง จึงเท่ากับเป็นการสิ้นสุดสาธารณรัฐที่ 2 การสถาปนาจักรวรรดิที่ 2 มีขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1852 โดยประธานาธิบดีหลุยส์ นโปเลียน ได้เปลี่ยนตำแหน่งไปเป็นจักรพรรดินโปเลียนที่ 3⁷

การปฏิวัติในออสเตรียและฮังการี

ในปี ค.ศ. 1848 อาณาจักรออสเตรียซึ่งปกครองโดยราชวงศ์แฮปส์เบิร์กยังคงเป็นดินแดนแห่งอภิสิทธิ์ชนภายใต้การนำของพวกพระและขุนนาง ความแตกแยกระหว่างพวกขุนนางกับพวกสามัญชนยังคงปรากฏให้เห็นเมื่อพวกสามัญชนยังคงต้องทำหน้าที่รับใช้พวกขุนนาง นอกจากนี้ จักรพรรดิเฟอร์ดินานด์ที่ 1 (ค.ศ. 1835-1848) ยังทรงปกครองดินแดนที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชนหลายเชื้อชาติหลายภาษา และพระองค์ก็ไม่ใช่นุคคลที่มีความสามารถดีเด่นทั้งยังทรงป่วยด้วยโรคลมบ้าหมู (EPILEPSY) ที่ทำให้พระองค์ต้องทรงพระประชวรอยู่บ่อยๆ

⁷Richards, *Modern Europe 1789-1948*, PP.102-104.

เหตุการณ์การปฏิวัติเดือนมีนาคม ค.ศ. 1848 ในกรุงเวียนนา

นอกจากดำรงตำแหน่งจักรพรรดิออสเตรียแล้ว จักรพรรดิเฟอ์ดินานท์ที่ 1 ยังทรงดำรงตำแหน่งกษัตริย์แห่งฮังการีและโบฮีเมีย และทรงปกครองดินแดน กาลิเซีย รูเซเนีย บางส่วนของทรานซิลวาเนีย ลอมบาร์ดี และเวเนเทีย โครเอเชีย โมราเวีย และสโลวาเกีย โดยมี แมตเตอร์นิค เป็นผู้ดำเนินนโยบายทางด้านการต่างประเทศและ เคานต์ โคโลวราท (COUNT KOLOWRAT) เป็นผู้ควบคุมทางด้านการคลัง

ในปี ค.ศ. 1848 อาณาจักรออสเตรียยังคงมีลักษณะใหญ่โตอยู่ย่ายและไร้สมรรถภาพภายใต้การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (DESPOTISM) อย่างไม่กี่ดี อาณาจักรแซบสเบิร์กยังคงอยู่ได้เพราะจักรพรรดิเฟอ์ดินานท์ที่ 1 ยังทรงได้รับความจงรักภักดีจากกองทัพและการดำเนินนโยบายการปกครองที่ทำให้ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ ไม่สามารถรวมตัวกันได้

เมื่อเกิดการปฏิวัติขึ้นในฝรั่งเศสจนมีผลทำให้พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ต้องเสด็จลี้ภัยออกจากกรุงปารีสในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1848 ก็ได้ส่งผลกระทบโดยทันทีต่อกรุงบูดาเปสต์ (BUDAPEST) และกรุงเวียนนา

การปฏิวัติในฮังการี

ภายในกรุงบูดาเปสต์ ในวันที่ 3 มีนาคม ค.ศ. 1848 หลุยส์-คอสซุท (LOUIS KOSSUTH) นักหนังสือพิมพ์ชาวฮังการีได้อ่านสุนทรพจน์ปลุกเร้าความรู้สึกชาตินิยมเพื่อเรียกร้องเอกราชใน สภาไดเอท แห่ง แพรสเบิร์ก (DIET OF PRESSBURG) ซึ่งมีผลทำให้สมาชิกสภาได้ร่วมกันออกกฎหมายเดือนมีนาคม (MARCH LAW) ประกาศใช้รัฐธรรมนูญให้มีการยกเลิกระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ ให้ฮังการีมีการปกครองตนเอง แต่ก็ยังคงยอมรับสถานภาพของจักรพรรดิออสเตรียในฐานะกษัตริย์แห่งฮังการี

การปฏิวัติเดือนมีนาคมในออสเตรีย

เมื่อข่าวการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในฮังการีแพร่ไปถึงกรุงเวียนนา ขบวนการเสรีนิยมก็ได้ก่อความวุ่นวายขึ้นในวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ. 1848 ส่งผลให้แมตเตอร์นิคต้องถูกปลดออกจากตำแหน่งและลี้ภัยไปอยู่ที่กรุงลอนดอน ในวันต่อมาจักรพรรดิเฟร็ดริกันที่ 1 จึงพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ชาวออสเตรียนและให้มีการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาใหม่ในวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 1848 แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจต่อพวกปฏิวัติหัวรุนแรง ต่อมาในเดือนพฤษภาคมก็ได้เกิดความวุ่นวายขึ้นมาอีก จนกระทั่งจักรพรรดิเฟร็ดริกันที่ 1 ต้องเสด็จลี้ภัยไปประทับที่เมืองอินส์บรุค (INNSBRUCK) ทางกรุงเวียนนาจึงจัดตั้งรัฐบาลเสรีนิยมขึ้นปกครองตั้งแต่เดือนพฤษภาคมไปจนกระทั่งถึงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1848

การปฏิวัติที่เกิดขึ้นในส่วนอื่น ๆ ของอาณาจักรออสเตรีย

การปฏิวัติเสรีนิยมได้ขยายตัวเข้าไปในแหลมอิตาลี เช่น มิลาน เนเปิลส์ เวนเนทียและลอมบาร์ดี ภายใต้การนำของพระเจ้าซาลส์ อัลเบิร์ตแห่งซาร์ดิเนีย และกองกำลังชาวมิลาน สามารถขับไล่กองทัพออสเตรียภายใต้การนำของนายพลราเดทสกี ให้ออกไปจากลอมบาร์ดีได้สำเร็จในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1848⁶

⁶Edward Mc Neil Burns, et al., *Western Civilization Volume II* (10th ed; New York : W.W. Norton & Company, 1984), PP.807-808.

การปฏิวัติเสรีนิยมได้ขยายตัวเข้าไปในโบฮีเมีย ภายในกรุงปราก (PRAGUE) กลุ่มผู้รักชาติชาวเชค ได้เรียกร้องให้มีการปกครองตนเองซึ่งก็ได้รับการสนองตอบจากจักรพรรดิเฟร็ดริชที่ 1 ที่ทรงอนุญาตให้ชาวเชคจัดตั้งรัฐบาลเพื่อปกครองตนเองขึ้นที่กรุงปราก แต่ก็ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่มของชาวเชค ระหว่างพวกชนชั้นกลางพวกขุนนางเจ้าของที่ดิน พวกชาวนาในชนบทและพวกกรรมกรที่อยู่ในเมือง จนก่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้นไปทั่ว

ความแตกแยกที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มของชาวสลาฟได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว ภายใต้นโยบายการปกครองของราชวงศ์แฮปส์เบิร์ก ซึ่งมักจะใช้วิธีการยุบเหี้ยไม่ให้พวกสลาฟสามารถรวมตัวกันได้ ในอดีตจักรพรรดิเฟร็ดริชที่ 1 ทรงเคยใช้กองกำลังชาวสลาฟและโครทเข้าทำการปราบปรามความวุ่นวายที่เกิดขึ้นโดยพวกแมกยาร์ ด้วยวิธีการดังกล่าวจึงทำให้บรรดาชนกลุ่มน้อยภายในอาณาจักรออสเตรียไม่สามารถรวมตัวกันได้ นอกจากนี้ยังได้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างชาวเชคกับชาวเยอรมันที่อาศัยอยู่ในโบฮีเมียซึ่งไม่ต้องการให้โบฮีเมียแยกตัวเป็นอิสระ

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1848 ได้มีการจัดประชุมสภาแพนสลาฟ (PANSLAV CONGRESS) ขึ้นในกรุงปราก ภายใต้การนำของฟรานติเซก พาลัคกี้ (FRANTISEK PALACKY) เพื่อประกาศเอกราชโบฮีเมีย แต่ก็ไม่สามารถระงับการจลาจลที่เกิดขึ้นภายในกรุงปราก เจ้าชายวินดิชเกรทซ์ (WINDISCHGRATZ) ผู้บัญชาการทหารออสเตรียในโบฮีเมีย จึงถือโอกาสเข้าทำการปราบปรามความวุ่นวายที่เกิดขึ้นอย่างเด็ดขาด จนสามารถล้มขบวนการปฏิวัติเสรีนิยมในโบฮีเมียลงได้ในวันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ. 1848 ความจงรักภักดีของกองทัพออสเตรียที่มีต่อจักรพรรดิเฟร็ดริชที่ 1 เป็นกำลังสำคัญที่ช่วยไม่ให้อาณาจักรแฮปส์เบิร์กต้องสูญสลายไปในเวลานั้น อย่างไรก็ตาม นับแต่นั้นไปผู้ปกครองชาวออสเตรียน จะต้องเตรียมตัวเผชิญกับการก่อความวุ่นวายที่กำลังจะเกิดขึ้นทั้งในฮังการีและในกรุงเวียนนา

ความแตกแยกที่เกิดขึ้นในฮังการี

หลังจากประกาศเอกราชแยกตัวออกจากการปกครองของออสเตรียได้สำเร็จแล้วภายในฮังการีก็ยังคงต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน โดยชาวโครท ภายใต้การนำของ โจเซฟ เจลลาชิก (BARON JOSEPH JELLACHICH) ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้ปกครองโครเอเชีย ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของพวกแมกยาร์

ในวันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ. 1848 สภาของชาวโครทและสลาฟ (CROATIAN-SLAVONIC DIET) ประกาศตัวไม่ยอมอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของพวกเขาแมกยาร์ และหันไปเป็นพันธมิตรกับออสเตรีย เจลลาซิกได้รับการมอบหมายจากเจ้าชายวินดิชเกรท ให้ปราบปรามพวกแมกยาร์ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1848 แต่เจลลาซิกก็ต้องประสบกับความพ่ายแพ้กลับมา หลังจากได้รับชัยชนะแล้วกองทัพฮังการีก็เดินทัพมุ่งเข้าสู่กรุงเวียนนา เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มพันธมิตรเสรีนิยมชาวเวียนนาซึ่งกำลังถูกปิดล้อมโดยกองกำลังของเจ้าชายวินดิชเกรทและกองกำลังของเจลลาซิก แต่กองทัพฮังการีก็ไม่สามารถตีฝ่าวงล้อมเข้าไปในกรุงเวียนนาในเวลาต่อมารัฐบาลเสรีนิยมของชาวเวียนนาก็ถูกปราบปรามลงได้ในวันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ. 1848 กรุงเวียนนาตกอยู่ภายใต้การปกครองอย่างเด็ดขาดโดยเจ้าชายชวาทเซนเบิร์ก (FELIX SCHWARZENBURG) จักรพรรดิเฟอ์ดินานท์ที่ 1 ผู้อ่อนแอทรงถูกเกลี้ยกล่อมให้สละบัลลังก์ไปในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1848 เพื่อมอบบัลลังก์ให้แก่เจ้าชายฟรานซิส โจเซฟ (FRANCIS JOSEPH ค.ศ. 1848-1916) พระราชนัดดาให้ขึ้นดำรงตำแหน่งจักรพรรดิออสเตรียสืบต่อมาเป็นเวลาถึง 68 ปีภายใต้การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

การปราบปรามขบวนการเสรีนิยมในฮังการี

ภายหลังจากที่ กรุงปราก กรุงเวียนนาและแคว้นโครเอเชีย ได้กลับมายุ่งภายใต้การปกครองของราชวงศ์แฮปส์เบิร์กเป็นที่เรียบร้อยแล้ว กองทัพภายใต้การนำของราชวงศ์แฮปส์เบิร์กได้มีการรวมตัวกันขึ้นใหม่ และพร้อมที่จะเข้าทำการปราบปรามขบวนการเสรีนิยมของพวกฮังการี เจ้าชายวินดิชเกรท ได้นำกองทัพเข้ายึดกรุงบูดาเปสต์ได้สำเร็จในวันที่ 5 มกราคม ค.ศ. 1849 ในเวลาต่อมากองทัพฮังการีภายใต้การนำของนายพลเกอร์ไก (GEOERGEI) สามารถพลิกสถานการณ์ขับไล่กองทัพแฮปส์เบิร์กออกจากดินแดนฮังการีได้สำเร็จในเดือนเมษายน ค.ศ. 1849 หลังจากนั้น หลุยส์ คอสซุตซึท จึงประกาศให้ฮังการีมีการปกครองในระบบสาธารณรัฐเท่ากับเป็นการไม่ยอมรับสถานะภาพของจักรพรรดิออสเตรียในฐานะกษัตริย์แห่งฮังการีอีกต่อไป

จักรพรรดิฟรานซิส โจเซฟ ทรงร้องขอความช่วยเหลือไปยังพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 1 แห่งรัสเซีย ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1849 กองทัพรัสเซียจำนวนประมาณ 130,000 คน ถูกส่งมาช่วยออสเตรียเพื่อปราบปรามพวกกบฏในฮังการี ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1849 กองทัพแมกยาร์ก็ยอมจำนนต่อกองกำลังผสมออสเตรีย-รัสเซีย ที่สมรภูมิลากอส

(VILAGOS) คอสซุท หนีไปยังตุรกี ขบวนการเสรีนิยมฮังการีนั้นได้ถูกปราบปรามลงอย่าง โหดเหี้ยมและทารุณ ฮังการีกลับไปเป็นดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์ แอปสเบิร์กอีกครั้งเป็นเวลาหลายปี⁹

ผลการปฏิวัติปี ค.ศ. 1848 ที่เกิดขึ้นภายในอาณาจักรแอปสเบิร์ก

1. ระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ ได้ถูกยกเลิกไปในเดือนกันยายน ค.ศ. 1848 โดยพระราชบัญญัติ ACT OF EMANCIPATION โดยสภาเสรีนิยมของออสเตรีย และกฎหมาย เดือนมีนาคม ที่ออกโดยสภาไคเอท แห่งพรสเบิร์ก ในฮังการี

2. จักรพรรดิฟรานซิส โจเซฟ ได้ขึ้นครองบัลลังก์ออสเตรียแทนที่จักรพรรดิ เฟอ์ดินานด์ที่ 1 ผู้อ่อนแอ โดยมีเจ้าชายชวาทเซินเบิร์กผู้โหดร้ายและนักปฏิกริยา ทำหน้าที่ เป็นอัครมหาเสนาบดี

3. รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้โดยจักรพรรดิเฟอ์ดินานด์ที่ 1 ไม่ได้มีการนำกลับมาใช้ อีก อาณาจักรออสเตรียถูกชี้นำทางด้านการปกครองโดยกลุ่มข้าราชการชั้นสูงที่อยู่ในกรุง เวียนนา ภายใต้นโยบายที่จะทำให้ดินแดนทั่วทั้งอาณาจักรกลายมาเป็นเยอรมัน (GERMANIZATION)¹⁰

การปฏิวัติในดินแดนเยอรมัน

การปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1848 ได้ส่งผลกระทบต่อรัฐเยอรมันในหลายๆ รัฐ การเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นในรัฐเยอรมันมักจะมาพร้อมกับความต้องการให้มีการรวม รัฐเยอรมันเข้าด้วยกัน เจ้าผู้ครองแคว้นในดินแดนเยอรมันี่ต่างก็ยอมรับอิทธิพลของ ขบวนการปฏิวัติเสรีนิยมที่เกิดขึ้นในตอนต้นปี ค.ศ. 1848 ศูนย์กลางของขบวนการปฏิวัติ เสรีนิยมมักอยู่ตามเมืองใหญ่ เช่น เบอร์ลิน (BERLIN) แฟรงก์เฟิร์ต (FRANKFURT) ผู้นำของขบวนการเสรีนิยมมักจะเป็นนักวิชาการหรือบุคคลผู้มีความรู้ เมื่อความต้องการ ของประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้เจ้าผู้ครองแคว้นคนใดคนหนึ่งขึ้นมาเป็นผู้นำในการ ปฏิรูปการปกครอง ในที่สุดขบวนการเสรีนิยมเยอรมันจึงเลือก พระเจ้าเฟรเดอริค วิลเลียม

⁹John P. Mc Kay, et al., A History of Western Society (Vol. II, Boston : Houghton Mifflin Company, 1983), PP.827-830.

¹⁰Bernstein and Green, History of Civilization : Since 1648, PP.172-173.

ที่ 4 (FREDERICK WILLIAM IV ค.ศ. 1840-1861) แห่งปรัสเซียขึ้นมาเป็นผู้นำกลุ่ม นับเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาด เพราะพระเจ้าเฟรเดอริค วิลเลียมที่ 4 ทรงเป็นบุคคล หัวเก่าที่อ่อนแอ มีจุดยืนไม่แน่นอน พระองค์ทรงมองการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์แบบบิดาปกครองบุตร (PATERNAL DESPOTISM) เป็นการปกครองที่ให้ เสรีภาพแก่ประชาชน ทั้งนี้ เพราะพระองค์ยังทรงเชื่อมั่นการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และทฤษฎีเทวสิทธิ (DIVINE RIGHTS OF KINGS)

เมื่อข่าวพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ถูกขับออกจากบัลลังก์ฝรั่งเศสแพร่เข้าไปในรัฐเยอรมัน ชาวเยอรมันในรัฐต่างๆ จึงเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปกครองในระบบรัฐธรรมนูญ รัฐบาลเยอรมันในรัฐต่างๆ ต้องยอมจำนนต่อข้อเรียกร้องโดยการมอบเสรีภาพให้แก่ประชาชน ดังเช่น แกรนด์ดั๊ก แห่ง บาเดน (GRAND DUKE OF BADEN) อิเล็กเตอร์ แห่ง เฮสส์คาสเซล (ELECTOR OF HESSE-CASSEL) กษัตริย์แห่งบาวาเรีย และ กษัตริย์แห่งแซกโซนี ต่างก็พระราชทานรัฐธรรมนูญและจัดตั้งรัฐบาลเสรีนิยมขึ้น ปกครอง"

ภายในปรัสเซีย พระเจ้าเฟรเดอริค วิลเลียมที่ 4 ผู้มีลักษณะเสรีนิยมแบบ สมัย กลาง ทรงเรียกให้ผู้แทนท้องถิ่นมาประชุมกันที่กรุงเบอร์ลินในปี ค.ศ. 1847 โดยมีรูปแบบ เหมือนกับการประชุมสภาแห่งชาติ แต่สภาแห่งนี้มีอำนาจจำกัดจึงมีลักษณะเป็นเพียง สภาที่ปรึกษาขององค์พระมหากษัตริย์ และเมื่อสมาชิกสภาคัดค้านไม่เห็นด้วยกับพระองค์ พระองค์จึงทรงตัดสินใจยุบสภา แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ก็ไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบจาก ฝ่ายเสรีนิยม

การร่างรัฐธรรมนูญในปรัสเซีย

เมื่อข่าวการปฏิวัติฝรั่งเศสแพร่เข้ามาในปรัสเซีย ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1848 ผู้ชนต่างเรียกร้องให้พระเจ้าเฟรเดอริค วิลเลียมที่ 4 ปฏิรูปการปกครอง ทหารได้รับคำสั่ง ให้เตรียมพร้อมที่จะออกไปปราบปรามพวกก่อความวุ่นวาย แต่กลับปรากฏว่าพระเจ้า เฟรเดอริค วิลเลียมที่ 4 ทรงสั่งให้ถอนกองทหารออกจากกรุงเบอร์ลิน หลังจากนั้นพระองค์ ทรงโปรดให้มีการประชุมสภาแห่งชาติขึ้นเพื่อร่วมกันร่างรัฐธรรมนูญฉบับเยอรมัน และทรงให้สัญญาว่าพระองค์จะทรงเป็นผู้นำของรัฐเยอรมันทั้งหมด

"ประเสริฐ เรื่องสกุล, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1971, หน้า 93.

สภาร่างรัฐธรรมนูญปรัสเซียเริ่มประชุมกันตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 1848 ที่กรุงเบอร์ลิน และได้มีการอภิปรายถึงเนื้อหาของรัฐธรรมนูญอย่างเผ็ดร้อน โดยเฉพาะข้อเรียกร้องของกลุ่มกรรมกร ในขณะที่เดียวกันกระแสการปฏิวัติเสรีนิยมในยุโรปเริ่มอ่อนกำลังลง ในที่สุดพระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 ก็ทรงประกาศยุบสภาร่างรัฐธรรมนูญในวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 1848 ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญยังร่างไม่เสร็จ ในเวลาต่อมาพระองค์ได้ทรงนำเอารัฐธรรมนูญฉบับที่เป็นของพระองค์มาประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1850 รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวแทบจะไม่มีลักษณะความเป็นเสรีนิยมหลงเหลืออยู่เลย¹²

รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1850

สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1850 รัฐสภาจะประกอบไปด้วยสภาสูง (HERRENHAUS) และสภาต่ำ (LANDTAG) สมาชิกสภาสูงมาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ดังนั้นจึงมีลักษณะเหมือนกับสภาขุนนาง ส่วนสภาต่ำสมาชิกจะมาจากการเลือกตั้งทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อยโดยดูจากการเสียภาษีเป็นหลัก คือ

1. กลุ่มร่ำรวยมีที่นั่งจำนวน 1 ใน 3 ของสภาต่ำ
2. กลุ่มประชาชนที่เหลือนั่งมีที่นั่ง 2 ใน 3 ของสภาต่ำ

ดังนั้น โดยสรุปสมาชิกสภาส่วนใหญ่จึงไม่ใช่ตัวแทนที่แท้จริงของประชาชนปรัสเซีย สภาต่ำจะมีหน้าที่ในการพิจารณากฎหมายและภาษี ส่วนคณะรัฐมนตรีจะมาจากการแต่งตั้งโดยองค์พระมหากษัตริย์

การปฏิวัติเสรีนิยมของปรัสเซียมีอันต้องยุติลงด้วยรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1850 เพราะประชาชนแทบจะไม่มีส่วนเข้าไปร่วมในการปกครองประเทศ อำนาจขององค์พระมหากษัตริย์ยังคงอยู่ภายใต้การสนับสนุนของกองทัพตั้งเช่นในอดีตที่ผ่านมา มิใช่การสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

¹²Gordon A. Craig, *Europe, 1615-1914* (Illinois : The Dryden Press Inc., 1972), PP.135-136

การประชุมสภาแฟรงค์เฟิร์ต ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1848

สภาแฟรงค์เฟิร์ต (FRANKFURT PARLIAMENT)

ข่าวการปฏิวัติเสรีนิยมที่เกิดขึ้นในปรัสเซียได้ส่งผลกระทบต่อพวกเสรีนิยมกลุ่มอื่นๆ ในดินแดนเยอรมนี ในเวลาต่อมาพวกเสรีนิยมเยอรมันจึงมารวมตัวกันที่เมืองแฟรงค์เฟิร์ตเพื่อเปิดประชุมสภาแฟรงค์เฟิร์ต ในวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 1848 จำนวนสมาชิกทั้งหมด 830 คนมาจากการเลือกตั้งประชาชนชายซึ่งบรรลุนิติภาวะจากดินแดนต่างๆ ทั้งจาก ออสเตรีย ปรัสเซีย รัฐเยอรมันทางตอนเหนือและรัฐเยอรมันทางตอนใต้ โดยมีอาชีพแตกต่างกันไป เช่น ครู อาจารย์ นักกฎหมาย ข้าราชการ พ่อค้าและนักธุรกิจ จึงถือได้ว่าเป็นสภาของกลุ่มชนชั้นกลางที่ยังขาดประสบการณ์ทั้งทางด้านการเมืองและการปกครอง

ที่ประชุมตกลงให้ไซซิงส์ คำ แดง เหลือง เป็นธงชาติเยอรมนี ต่อมาได้มีการอภิปรายกันอย่างยืดเยื้อในเรื่องรัฐธรรมนูญของรัฐบาลกลาง ปัญหา Schleswig-Holstein (SCHLESWIG-HOLSTIEN) ปัญหาพื้นที่ของประเทศเยอรมนีที่กำลังจะเกิดใหม่ โดยมีอาร์ชดยุก จอห์น (ARCHDUKE JOHN) เป็นประธานในที่ประชุมและเป็นผู้นำของรัฐบาลชั่วคราว แต่รัฐบาลชั่วคราวซึ่งได้รับการสถาปนาขึ้นจากที่ประชุมครั้งนี้นักกลับไม่มีกำลังและอำนาจเป็นของตนเอง

ปัญหา Schleswig-Holstein

ในขณะที่กำลังมีการเตรียมการประชุมสภาแฟรงเฟิร์ต ก็ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้นเมื่อ พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 7 กษัตริย์องค์ใหม่ของเดนมาร์กได้ส่งทหารเข้ายึดครอง Schleswig¹³ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1848 ต่อมาเมื่อมีการประชุมสภาแฟรงก์เฟิร์ตที่ประชุมได้มอบหมายให้ปรัสเซียเป็นผู้นำในการต่อสู้กับเดนมาร์ก แต่วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นได้ถูกแทรกแซงจากรัสเซียและอังกฤษ ซึ่งไม่ต้องการให้ปรัสเซียขยายอิทธิพลเข้าไปในทะเลบอลติก (BALTIC) จึงทำให้ปรัสเซียต้องถอนทัพกลับ ปัญหา Schleswig-Holstein ได้กลายมาเป็นผลกระทบทที่สำคัญต่อการประชุมสภาแฟรงก์เฟิร์ตในการเขียนรัฐธรรมนูญให้มีความเป็นเสรีนิยม วิธีการรวมรัฐเยอรมันเข้าด้วยกัน และทำให้การประชุมดำเนินไปด้วยความล่าช้า

ปัญหาการรวมเยอรมนี

ภายหลังการร่างรัฐธรรมนูญได้ผ่านไปในระยะหนึ่งซึ่งพอจะสรุปรูปแบบของประเทศเยอรมนีที่กำลังจะเกิดใหม่ โดยให้แต่ละรัฐมีสิทธิในการปกครองตนเอง ซึ่งรัฐบาลกลางจะไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของแต่ละรัฐมากนัก ปัญหาต่อมาคือจะรวมดินแดนใดเข้ามารวมกับประเทศเยอรมนีใหม่บ้าง และใครจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งจักรพรรดิ ทั้งนี้ เพราะออสเตรียก็มีลักษณะเป็นอาณาจักรอยู่แล้ว ดังนั้น จึงมีปัญหาว่าจะนำออสเตรีย

¹³ Schleswig-Holstein เป็นดินแดนที่อยู่ทางใต้ของคาบสมุทรจัตแลนด์เชื่อมต่อระหว่างเดนมาร์กกับปรัสเซีย โดยอยู่ภายใต้การปกครองของกษัตริย์เดนมาร์กในฐานะของดั๊กแห่ง Schleswig-Holstein Schleswig มีประชากรบางส่วนเป็นเยอรมัน ส่วน Holstein ประชากรเกือบทั้งหมดเป็นเยอรมันและได้เข้าเป็นสมาชิกของสมาพันธ์รัฐเยอรมันตั้งแต่ปี ค.ศ. 1815.

ทั้งอาณาจักรเข้ามาร่วมด้วยหรือไม่ จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวจึงทำให้ผู้แทนในที่ประชุม มีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. **GROSSDEUTSCH (GREAT-GERMAN)** คือกลุ่มที่ต้องการให้มีการรวมรัฐที่พูดภาษาเยอรมันทั้งหมด ซึ่งรวมทั้งออสเตรียเข้ามาในประเทศเยอรมนีใหม่

2. **KLEINDEUTSCH (LITTLE-GERMAN)** คือกลุ่มที่ต้องการให้มีการรวมเฉพาะดินแดนที่มีชาวเยอรมันอาศัยอยู่ โดยไม่รวมออสเตรียเข้าไปด้วย¹⁴

ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1848 ที่ประชุมได้ตกลงให้มีการรวมเฉพาะดินแดนที่มีชาวเยอรมันอาศัยอยู่ให้เข้ามาร่วมกับประเทศเยอรมนีใหม่ จึงมีผลทำให้ฝ่าย KLEINDEUTCH ชนะไปในที่สุด

รัฐธรรมนูญฝรั่งเศสเฟิร์ตฉบับปี ค.ศ. 1849

รัฐธรรมนูญฝรั่งเศสเฟิร์ต มีการประกาศใช้ในวันที่ 27 มีนาคม ค.ศ. 1849 โดยที่ประชุมได้มีการลงมติด้วยคะแนนเสียง 290 ต่อ 248 ประกาศให้พระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 แห่งปรัสเซีย ขึ้นดำรงตำแหน่งจักรพรรดิแห่งอาณาจักรเยอรมนี ซึ่งในขณะนั้นพระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 ได้ทรงหันหลังให้กับระบอบเสรีนิยมไปแล้ว ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1849 พระองค์จึงทรงปฏิเสธมงกุฎที่ได้รับจากสภาที่มาจากการเลือกตั้ง เพราะพระองค์ทรงถือว่าเป็น มงกุฎที่ได้มาจากเด็กข้างถนน¹⁵ (CROWN FROM THE GUTTER) ซึ่งไม่ควรคู่กับความเป็นเทวกษัตริย์ของพระองค์ การปฏิเสธข้อเสนอของพระเจ้าเฟรเดอริก วิลเลียมที่ 4 ในครั้งนี้ ทำให้สมาชิกสภาฝรั่งเศสส่วนใหญ่ถอนตัวออกจากที่ประชุม เพราะคิดว่าแผนการรวมเยอรมนีคงล้มเหลวและในที่สุดสภาฝรั่งเศสเฟิร์ต ก็ถูกยุบไปในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1849 ถึงแม้รัฐธรรมนูญฝรั่งเศสเฟิร์ตจะไม่ได้มีการนำมาใช้อย่างเป็นทางการ แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กลายมาเป็นรูปแบบให้แก่รัฐธรรมนูญของสมาพันธ์เยอรมันทางตอนเหนือ (NORTH GERMAN CONFEDERATION) ในปี ค.ศ. 1867¹⁶

¹⁴น้ำเงิน บุญเยี่ยม, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1914, หน้า 131-132.

¹⁵Mc Kay, A History of Western Society, P.831.

¹⁶Alan Palmer, The Penguin Dictionary of Modern History (Aylesbury : Hazell Watson & Viney Limited, 1983), P.120.

ความขัดแย้งระหว่างออสเตรียกับปรัสเซียในระหว่างปี ค.ศ. 1849 - 1850

ภายหลังจากที่พระเจ้าเฟรเดอริค วิลเลียมที่ 4 ได้ทรงปฏิเสธมงกุฎจากสภาแฟรงค์เฟิร์ตแล้ว พระองค์จึงทรงเสนอแผนการรวมเยอรมนีเข้าด้วยกันใหม่ โดยจะเปิดโอกาสให้อาณาจักรแซปสเบิร์ก สามารถรวมเข้ากับรัฐเยอรมันอื่น ๆ ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิดมหาอาณาจักรขึ้นในตอนกลางของทวีปยุโรป เพราะจะประกอบไปด้วยประชาชนถึงประมาณ 60 ล้านคน โดยมีปรัสเซียเป็นผู้นำของฝ่าย สหพันธ์รัฐเยอรมัน ในขณะที่ออสเตรียจะควบคุมเฉพาะดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของออสเตรีย ซึ่งแผนการดังกล่าวจะทำให้ปรัสเซียกลายมาเป็นผู้นำของกลุ่มรัฐเยอรมันที่เคยแตกแยกกันมาก่อน ต่อมาได้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นในวันที่ 20 มีนาคม ค.ศ. 1850 โดยผู้แทนของรัฐต่าง ๆ 20 รัฐ ได้มาประชุมกันที่ เมืองเอเฟิร์ต (ERFURT)

ในขณะที่เดียวกันออสเตรียก็สามารถปราบปรามการกบฏของพวกฮังการีได้แล้วได้อย่างราบคาบ และสามารถยึดอำนาจกลับคืนมาได้สำเร็จ เจ้าชายชวาทเซนเบิร์ก ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐเยอรมันอีกหลายรัฐ เช่น บาวาเรีย แซกโซนี วูเทมเบิร์ก แชนโนเวอร์ และรัฐเล็กๆ อีกหลายรัฐ ได้ร่วมกันต่อต้านการรวมตัวกันที่เมืองเอเฟิร์ต (ERFURT UNION) โดยการฟื้นฟูสหพันธ์รัฐเยอรมันขึ้นใหม่ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1850 ที่เมืองแฟรงค์เฟิร์ต

ในเวลาต่อมาออสเตรียกับปรัสเซียเกือบจะต้องทำสงครามกันในกรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแคว้นเฮสส์-คาสเซิล เมื่อกษัตริย์ทรงยกเลิกการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1848 รัฐสภาและประชาชนซึ่งไม่พอใจจึงหันไปขอความช่วยเหลือจากปรัสเซีย ส่วนกษัตริย์ได้ทรงขอความช่วยเหลือจากออสเตรีย เมื่อรัสเซียเข้าข้างออสเตรีย จึงทำให้ปรัสเซียต้องถอนตัวจากการเข้าไปช่วยพวกเสรีนิยมในแคว้นเฮสส์-คาสเซิล เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในนามของ ความอับยศที่โอลมุตซ์ (HUMILIATION OF OLMUTZ) ซึ่งเกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1850 นอกจากนี้ ปรัสเซียยังถูกบังคับให้ยุติการประชุมที่เมืองเอเฟิร์ต และต้องหันมายอมรับการฟื้นฟูสหพันธ์รัฐเยอรมันขึ้นมาใหม่เป็นอันว่าแผนการรวมเยอรมนีเข้าด้วยกันมีอันต้องล้มเหลวไปในที่สุด

สรุปสาเหตุแห่งความล้มเหลวของการปฏิวัติเสรีนิยมในดินแดนเยอรมนี

1. ขาดศูนย์กลางในการก่อการปฏิวัติดังเช่นกรุงปารีสจึงทำให้ไม่สามารถหาผู้นำได้อย่างแท้จริง

2. ขบวนการปฏิวัติส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยชนชั้นกลางจึงไม่สามารถชักจูงให้พวกขุนนาง พวกกรรมกรและพวกชาวนาเข้ามามีส่วนร่วม
3. แนวความคิดเสรีนิยมไม่สามารถแทรกซึมเข้าไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่ ระบบเจ้าขุนนางและการเคารพเชื้อฟิ่งยังคงมีลักษณะเด่นในสังคมเยอรมัน
4. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างปรัสเซียกับออสเตรียเป็นตัวแปรสำคัญในการทำลายขบวนการปฏิวัติเสรีนิยม¹⁷

¹⁷Bernstein and Green, *History of Civilization : Since 1648*, PP.173-176.